

SVERIGES FOLKHÖGSKOLOR

"En plats för kunskap, kultur och bildning,
där människors drömmar skapar mer än
samhällesekonomisk nytta"

SVERIGES
FOLKHÖGSKOLOR

Rörelse- och regionägda folkhögskolor i samverkan

Innehåll

Inledning	5
Bakgrund	5
Synen på folkhögskolornas verksamhet	6
Folkhögskolorna behöver öka synligheten	6
Utbildningsformen främjar personlig utveckling	6
Kompetensförsörjningen måste säkras	6
Är folkhögskolan effektiv?	8
Teoretisk referensram – samhällsnytta, social nytta och samhällsekonomisk nytta	9
Samhällsnytta	9
Social nytta	9
Samhällsekonomisk nytta	9
Folkhögskolans samhällsekonomiska lönsamhet	11
NyttoSam – en modell för utvärdering av sociala investeringar	11
Samhällsekonomisk potential	12
Samhällsekonomisk intäkt	12
Samhällsekonomisk lönsamhet	13
Framtidsprognos	13
Det här är folkhögskola: bildning, kultur och samhällsengagemang	15
Historia	15
Sveriges folkhögskolor är rörelse- eller regiondrivna	15
Folkhögskolan stärker demokratin	15
Folkhögskolans fria form är vår styrka	15
Kurser	16
Folkhögskola leder till högre studier och arbete	16
Sammanfattning	17
Det här vill Sveriges folkhögskolor	18
Vi vill växa	18
Vi vill utvecklas och fortsätta garantera hög kvalitet	18
Vi vill verka över hela landet	18

Förord

VI LEVER I EN OROLIG TID. En seglivad lågkonjunktur och krig i Europa har påverkat hela vårt samhälle med kostnadsökningar och försvagad köpkraft. Internationella konflikter och politiska spänningar har satt världen i gungning. Sverige befinner sig i ett helt nytt säkerhetspolitiskt läge som kräver ökad beredskap och sammanhållning.

Vi lever allt längre och det föds allt färre barn. Sverige är svagt rustad för demografins utmaningar. Vi vet att allt färre människor ska försörja allt fler och att pensionsåldern ständigt är under omprövning. Allt pekar på att vi inte längre kan tala om ett yrkesliv – utan två eller tre. Ett längre arbetsliv måste samtidigt vara hållbart för den enskilda människan. Fler möjligheter att skaffa sig utbildning genom hela livet blir därför nödvändigt.

Arbetslösheten är historiskt hög. Ändå vittnar arbetsgivare om svåra problem med att rekrytera personal med rätt kompetens. Stora grupper står långt från arbetsmarknaden på grund av låg utbildning, bristande kunskaper i svenska språket, ålder eller funktionsnedsättning – men gruppen arbetslösa akademiker är också stor och växande. Det ställer krav på breda utbildningspolitiska lösningar.

Sveriges folkhögskolor tror inte att det finns EN lösning, utan flera. Och vi är en av dem.

Folkhögskolornas anslag har varit oförändrat i flera år. Inflation och kostnadsökningar har lett till nedskärningar som har påverkat antalet kurser och antalet deltagare negativt. Det egna kapitalet äts upp av allt från hyreshöjningar till löneökningar. Såväl nödvändigt löpnade underhåll som lite större renoveringar skjuts på framtiden.

Sveriges folkhögskolor ställer sig frågande till politikens prioriteringar. Utan en stark folkbildning med tydligt demokrat uppdrag för bildning, kunskap, gemenskap och individuella möjligheter, får vi ett tomrum som fylls med desinformation och okunskap som kan leda till att demokratin försvagas och viktiga utbildningsinsatser uteblir.

Med den här rapporten vill Sveriges folkhögskolor bjuda in till samtal om folkhögskolans betydelse för såväl samhället som individen. Vi tror att det är genom att utbyta kunskaper, idéer och behov med varandra, som bidrar till att stärka svensk vuxenutbildning och folkhögskola – i dag och i framtiden.

Anna Ekström,

ORDFÖRANDE

i Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation

Robert Uitto,

ORDFÖRANDE

i Offentligägda folkhögskolors intresseorganisation

”Sveriges folkhögskolor
tror inte att det finns
EN lösning, utan flera.
Och vi är en av dem.”

Inledning

SVERIGES FOLKHÖGSKOLOR har bett konsultföretaget Payoff att räkna ut den samhällsekonomiska nytta som folkhögskolorna bidrar med, samt genomföra djupintervjuer med politiker och tjänstemän om deras syn på folkhögskolan med syfte att försöka fånga upp och förstå vad vi kan göra för att skapa bättre relationer med vår omvärld, leverera högre kvalitet och samtidigt visa att vi gör nytta både för samhället och individer. Detta material har vi samlat i kapitel två och fyra. Därefter ger vi vår bild av folkhögskolan i kapitel fem och i kapitel sex berättar vi vad vi själv vill i framtiden.

Bakgrund

2018 tog Statistiska centralbyrån (SCB) över folkhögskolestatistiken i Sverige och inhämtningen av statistik på individnivå. Innan dess saknades det tydlig och lättillgänglig statistik över folkhögskolornas deltagare och resultat.

Det innebär att när Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation gav ut rapporten *Samhällsekonomisk effektutvärdering av folkhögskolan* (2019) som hade till syfte att påvisa de ekonomiska värden som studier på folkhögskola innebär – för individer och för samhället i stort – så fanns ingen tillgänglig statistik som det gör idag.

Konsultföretaget Payoff byggde därför en modell baserad på enkätsvar av deltagare från 13 folkhögskolor som valt att medverka i studien. De samhällsekonomiska resultaten visade tydligt att:

“... före deltagarna börjar studera på folkhögskola är det många som försörjer sig genom deltidsjobb och bidrag. Sannolikt är många av anställningarna av relativt osäker eller tillfällig karaktär, även om vi inte har ställt specifika frågor kring anställningsform. Under studietiden minskar inkomsten från arbete. I stället försörjer sig deltagarna via studiebidrag och har inte lägre tid att arbeta i lika stor utsträckning. Efter genomförd utbildning återgår vissa av deltagarna relativt snabbt till arbete. Dessa arbeten är nu bättre betalda jämfört med innan studierna på folkhögskola. Sannolikt är anställningarna dessutom mer stabila och att tjänstgöringsgraden har ökat. De deltagare som inte börjar arbeta efter studier på folkhögskola går vidare till fortsatta studier, vilket ytterligare stärker deras framtida möjligheter på arbetsmarknaden.”

Dessutom kunde Payoff i en annan studie räkna ut att de 13 skolornas sammanlagda regionalekonomiska avtryck uppgick till cirka 682 mkr per år, varav deltagarna bidrar med drygt 70 mkr per år.

I den här rapporten har Sveriges folkhögskolor nu bett Payoff att räkna ut den samhällsekonomiska nyttan som uppstår efter avslutade studier på folkhögskola, men med den samlade nationella statistik som nu finns tillgänglig via SCB.

Synen på folkhögskolornas verksamhet

PAYOFF HAR DJUPINTERVJUAT nio personer för att identifiera en samlad syn på folkhögskolornas verksamhet. De har samtalat med politiker på nationell och regional nivå, samt med tjänstemän på regional nivå. Här följer en sammanställning av deras syn på folkhögskolan.

Folkhögskolorna behöver öka synligheten

Politiker och tjänstemän är ense om att folkhögskolorna behöver bli bättre på att synas och öka allmänhetens kunskaper om deras verksamheter. Dels för att det finns många unga som inte är medvetna om att utbildningsformen, med dess breda utbud finns, dels för att allmänheten inte har kunskap om vad de bidrar med.

För att uppnå det behöver folkhögskolorna skapa tydlighet, genom att själva definiera sitt gemensamma uppdrag och mål. Det behövs en enad röst som även anstränger sig för att jobba med de politiska grupper som inte är övertygade om folkhögskolans roll och betydelse i det svenska utbildningslandskapet.

Utbildningsformen främjar personlig utveckling

I samtalen med politiker och tjänstemän är det tydligt att det finns en samsyn om att folkhögskolorna spelar en viktig roll när det gäller utbildning och personlig utveckling, inte minst för individer som har haft svårt att klara den kommunala skolan.

En intervjuperson uttryckte det som att:

“Folkhögskolorna blir en mjuk landningsbana i stället för att individer hamnar i utanförskap.”

En annan lyfte vikten av att förstå:

“... att folkhögskola stöttar personer som gör progression, från att inte våga säga hej, till att fungera i sociala sammanhang. Det behöver inte alltid leda till jobb på kort sikt.”

I intervjumaterialet framgår det att man tycker att folkhögskolan har en unik roll och att de har förmåga att hitta vägar för att ge andra insikter än rena kunskaper, särskilt på allmän kurs.

Två personer lyfter vikten av att fortsätta låta folkhögskolorna ha en friare roll än Komvux och att säkerställa att de inte blir en kopia av den kommunala vuxenutbildningen. En intervjuperson beskrev det som att:

“Deltagare på folkhögskola uttrycker att på Komvux ‘fyller man i papper’. På folkhögskola frågar man också hur det har påverkat mig som person. På folkhögskola blir man omhändertagen på ett annat sätt och man ingår i ett sammanhang.”

Samtidigt betonar en annan att det behövs en större och bättre samverkan med Komvux och Yrkesvux, samt att formerna för samverkan skulle behöva redas ut på nationell nivå.

Även folkhögskolans estetiska utbildningar lyfts fram som viktiga, till och med nödvändiga för människor som vill nå högre utbildning och möjlighet att jobba inom konstnärliga yrken. Dessutom menar flera att folkhögskolan bidrar till att främja kreativitet och utvecklandet av kultur.

Kompetensförsörjningen måste säkras

Det kommer många åsikter och idéer gällande folkhögskolans roll som en resurs för svensk kompetensförsörjning. En del handlar om att folkhögskolan är en viktig resurs för att höja anställbarheten hos människor, medan andra menar att den också skulle kunna vara en större aktör för att möta omställningsbehoven på arbetsmarknaden.

En tydlig kritik handlar om folkhögskolans fria roll att själva välja utbildningsutbud, vilket inte alltid passar samhällsbehoven. En intervjuperson uttryckte att:

“Kursutbud utvecklas ibland utifrån att det finns intresse eller kompetens inom personalgruppen. Detta kommer samhället ha svårt att svälja i framtiden.”

”Deltagare i åldern 25 till 44 är den grupp som i högst utsträckning anger att deras studietid både ökat deras möjligheter på arbetsmarknaden och inspirerat dem till att arbeta med det utbildningen handlade om.”

KÄLLA: FOLKHÖGSKOLENKÄTEN 2024

I stället önskas fler yrkesförberedande utbildningar med tydlig koppling till arbetsmarknaden. En person föreslår att kommunerna skulle kunna upphandla kurser från folkhögskolorna via arbetsmarknadsnämnden och en annan efterlyser nationell samordning. En intervju-person säger:

“Det är naturligtvis upp till varje skola att bestämma själv, men följer man inte samhällsutvecklingen så försvinner legitimiteten.”

Flera intervjupersoner efterlyser nya former av samverkan, där man involverar kommuner, arbetsförmedling och företag – gärna utifrån lokala behov. Även ökat samarbete med kommunerna efterfrågas, exempelvis kring ungdomar inom det kommunala aktivitets ansvaret (KAA).

“Fler än åtta av tio utrikesfödda deltagare på folkhögskola uppger att de fått större kunskaper om hur samhället fungerar.”

Är folkhögskolan effektiv?

Politiker och tjänstemän efterlyser generellt mer information om folkhögskolans effektivitet. En intervju-person säger:

“Det finns en kvarleva av självgodhet kring folkhögskolornas verksamhet. Är världsbäst på vissa saker, men måste förstå att man inte är bra på allt. Folkhögskolorna behöver ha en nykter syn på vad man är duktiga på och vad man är mindre bra på.”

En person konstaterar att det finns framgångsberättelser, men undrar samtidigt hur väl det stämmer överens med verkligheten. Många vill se fler mätningar och resultat som ligger i linje med samhällets behov.

Samtidigt finns det röster som berömmar folkhögskolans förmåga att snabbt ställa om sina verksamheter och starta kurser utifrån nya behov, förutsatt att de får en tydlig efterfrågan. En person konstaterar också:

“Det är tufft för folkhögskolor. Som rektor ska man vara expert på väldigt många saker. Behövs en starkare överbyggnad som kan stödja skolorna.”

Teoretisk referensram – samhällsnytta, social nytta och samhällsekonomisk nytta

VAD ÄR SAMHÄLLSNYTTA och hur skiljer det sig från social nytta och samhällsekonomisk nytta? I det här avsnittet vill vi ge dig som läsare en teoretisk referensram till de analyser som görs av Payoff i den här rapporten.

Samhällsnytta

Samhällsnytta är ett begrepp som används på olika sätt i olika sammanhang. När vi pratar om samhällsnytta i den här rapporten avser vi specifikt de effekter som uppstår när människor genom utbildning stärker sin framtida position på arbetsmarknaden, oavsett om det är på kort eller lång sikt. Samhällsnytta kan också delas in i två samverkande delar; social nytta och samhällsekonomisk nytta.

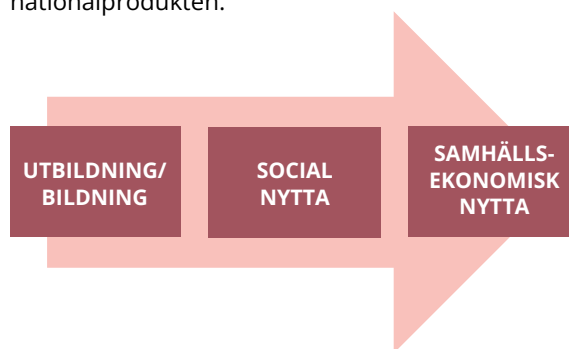
Social nytta

Begreppet social nytta används olika i skilda sammanhang. I den här rapporten används social nytta som ett samlingsbegrepp för att beskriva den utveckling som deltagare gör med stöd av folkhögskolornas utbildning och pedagogik, där egen hälsa, personlig utveckling/egenmakt och känsla av inkludering ingår. I inkludering ingår även det viktiga delområdet demokrati. Social nytta är därmed viktigt för att stärka människors sociala kapital som behövs för att få ett jobb, behålla det, samt vilja att stanna kvar på en arbetsplats och utvecklas ytterligare.

Samhällsekonomisk nytta

Samhällsekonomisk nytta uppstår när människors produktionsvärde ökar, samtidigt som resursförbrukningen minskar. Arbete är i de allra flesta situationer det mest effektiva verktyget för att skapa samhällsekonomisk nytta. Det handlar om allt från konkreta stegförflyttningar mot arbete, till att öka tjänstgöringsgrad, öka produktiviteten med bibehållen kvalitet och att utföra mer avancerade arbetsuppgifter.

Sammanfattningsvis vill vi uppmärksamma kopplingen mellan utbildning och förmågan att få och behålla ett arbete. Det är först när en individ etablerar sig på arbetsmarknaden som samhällsekonomisk nytta uppstår, genom att individen börjar bidra till produktion av varor och tjänster i samhället, det vill säga bidra till BNP – Bruttonationalprodukten.

Bild 1: Värdekedja för utbildning/bildning.

Folkhögskolans samhällsekonomiska lönsamhet

NyttoSam – en modell för utvärdering av sociala investeringar

Vi har i förra kapitlet beskrivit hur social nytta är en viktig förutsättning för att samhällsekonomisk nytta ska uppstå. Vi har också konstaterat att den samhällsekonomiska nyttan bygger på ökat produktionsvärde och minskad resursförbrukning. För att räkna ut folkhögskolans samhällsekonomiska lönsamhet använder Payoff en beprövad, egenutvecklad modell som utvärderar samhällsekonomiska effekter av sociala investeringar – NyttoSam.

Modellen bygger på grundläggande national-ekonomiska teorier för "cost/benefit"-analyser, där det svenska skatte- och socialförsäkringssystemet ingår, samt lagar och regler för arbetsmarknadspolitiska åtgärder och en mängd standardkostnader för olika insatser i samhället som exempelvis sker inom socialtjänst, vården och statliga myndigheter.

Med hjälp av NyttoSam kan man beräkna hur den samhällsekonomiska nyttan för en individ eller grupper av individer utvecklas över tid.

Statistik och data

Payoff har analyserat statistiskt underlag från SCB som redovisar utvecklingen av den genomsnittliga

försörjningen för personer som har studerat på folkhögskola under 2020, och som har avslutat sina studier under 2021.

Därefter har Payoff följt den här gruppens genomsnittliga försörjning för åren 2021–2024. Data för de samhällsekonomiska beräkningarna har tagits fram i samarbete med *Avdelningen för social statistik och analys* och *Utbildningsstatistik* på SCB. Data har tagits från SCB:s BAS-register.

De försörjningskällor som finns redovisade i SCB:s basregister är; Ersättning från arbete, Försörjningsstöd, Sjukpenning, Sjukersättning, A-kassa och Studiebidrag.

NyttoSam använder försörjningsstatistiken för att beräkna den samhällsekonomiska intäkt som skapas när människor avslutar sina studier och i allt högre grad börjar försörja sig genom lön från arbete. Den samhällsekonomiska intäkten motsvarar individernas bidrag till BNP.

Beräkningarna görs i fasta (rensade från inflation) och löpande priser. Omräkningarna från löpande till fasta priser är genomförda med hjälp av SCB:s KPI-index.

Det är de ekonomiska effekterna exklusive inflation, dvs fasta värden, som är av störst intresse för att kunna identifiera hur effektiva studier på folkhögskola är över tid.

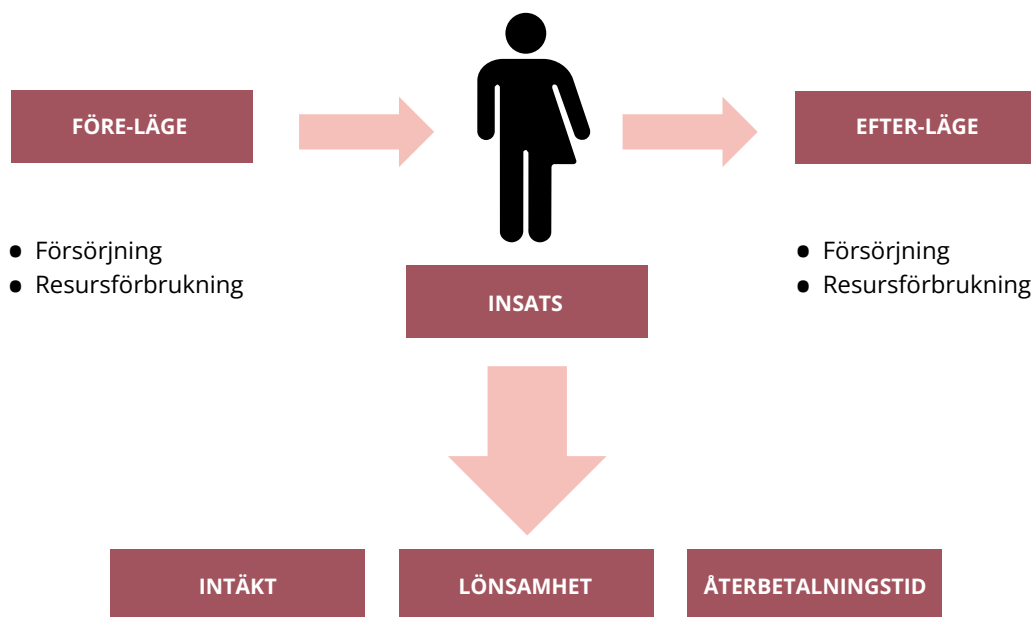

Bild 2: NyttoSam – modell för samhällsekonomisk utvärdering av sociala investeringar.

Samhällsekonomisk intäkt

Enligt statistiken från SCB ökar den genomsnittliga ersättningen för arbete hos deltagare som studerat på folkhögskola under åren 2021 till 2024. Det innebär att produktionsvärdet som en individ skapar, också motsvarar den samhällsekonomiska intäkt som en deltagare genererar i BNP.

I tabellen nedan framgår det att den samhällsekonomiska intäkten per genomsnittlig deltagare ökar med 65 000 kr i fasta priser, under den period som har utvärderats. Om vi uttrycker intäkten i löpande priser är ökningen under perioden per genomsnittlig deltagare 105 000 kr.

Samhällsekonomisk potential

När vi talar om samhällsekonomisk potential, avser vi den intäkt som samhället går miste om när en person inte är heltidsarbetande och dessutom har behov av olika stöd från till exempel vården eller olika myndigheter.

Det innebär att en person som *inte* arbetar ger upphov till konsekvensen att samhället i helhet förlorar intäkter och att den samhällsekonomiska potentialen ökar. När personen kommer ut i arbete, ökar intäkterna och potentialen minskar. En minskad potential är således en *positiv* samhällsekonomisk utveckling.¹

När vi analyserar vad som har skett med en genomsnittlig deltagare på folkhögskola efter avslutade studier mellan 2021 och 2024, ser vi att potentialen sjunker från 575 000 kr till 510 000 kr. Det är en positiv utveckling, men det finns fortfarande en kvarvarande, betydande potential.

Potential FÖR EN GENOMSNITTLIG DELTAGARE	
2021	2024
575 000 kr	510 000 kr

Tabell 1. Värden på potential för en genomsnittlig deltagare 2021–2024. Siffror i fasta priser, basår 2021.

Samhällsekonomisk intäkt PER DELTAGARE 2021–2024	
Fasta priser	Löpande priser
65 000 kr	105 000 kr

Tabell 2. Ökning i genomsnittlig samhällsekonomisk intäkt för deltagare som avslutat sina studier på folkhögskola. Förändringen avser utvecklingen under åren 2021 och 2024. Redovisning sker i löpande och fasta priser.

Vad är anledningen till den ökade samhällsekonomiska intäkten?

Intäktsökningen från 2021 till och med 2024 beror på två förändringar. För det första ökar antalet personer i målgruppen som arbetar. För det andra ökar den genomsnittliga ersättningen för arbetet successivt genom högre lön. Det leder till att den genomsnittliga ersättningen från arbete ökar för hela populationen.

Ökning AV ANDEL DELTAGARE I ARBETE	
2021	2024
45%	55%

Tabell 3. Ökning av andel deltagare som har ersättning av arbete 2021 och 2024. Förändring i procentenheter.

En ökning med 10 procentenheter motsvarar cirka 22 procent fler deltagare i arbete.

1. Det här är ett nationalekonomiskt perspektiv som inte ska blandas ihop med föreställningar om det politiska samhälle vi har valt att forma, där exempelvis föräldraledighet eller studier är något vi oppmuntrar, även om det bidrar till att potentialen minskar.

Samhällsekonomisk lönsamhet

Ovan har vi konstaterat att statistiken från 2021 till och med 2024 visar att den genomsnittliga deltagaren i målgruppen genererar en samhällsekonomisk intäktsökning på 65 000 kr i fasta priser. För att räkna ut den samhällsekonomiska lönsamheten, måste vi också ta hänsyn till de kostnader som förbrukats för att åstadkomma den intäkten.

Uppskattad kostnad för en studieplats på folkhögskola

När det gäller intäkterna bygger Payoffs uträkningar på robusta registerdata från SCB. Någon motsvarande registerdata för kostnaderna avseende en genomsnittlig utbildningsplats på folkhögskola, har i den här undersökningen inte varit möjligt att ta fram. I stället får vi förlita oss på uppgifter från olika rapporter, varför lönsamhetsberäkningarna ska ses som indikativa.

Kostnaden för en årsstudieplats på folkhögskola ligger sannolikt någonstans mellan 70 000 och 100 000 kr. I följande beräkningar utgår vi från en genomsnittlig kostnad på cirka 80 000 kr, men för en mer korrekt beräkning måste vi även belasta den kostnaden med en genomsnittlig indirekt skatt som ger oss en samhällsekonomisk kostnad på cirka 95 000 kr.

Lönsamhet

Den samhällsekonomiska lönsamheten beräknas genom att ta intäkten minus kostnaden. För en genomsnittlig deltagare på folkhögskola (fasta priser) innebär det 65 000 kr minus 95 000 kr under 2021–2024, vilket leder till ett underskott på 30 000 kr. Det innebär att det kommer att ta ytterligare cirka ett och ett halvt år innan break-even uppstår.

SAMHÄLLSEKONOMISK;	2021–2024
Intäkt	65 000 kr
Kostnad	95 000 kr
Lönsamhet	-30 000 kr

Tabell 4. Samhällsekonomisk lönsamhet.

Det är dock viktigt att komma ihåg att ett årligt överskott kommer fortsatt genereras för varje år personen är i arbete – förhoppningsvis fram till pension, långt efter att den samhällsekonomiska engångskostnaden är återbetald.

Framtidsprognos

Beräkningar gällande den samhällsekonomiska potentialen visar att den minskar efter avslutade studier på folkhögskola åren mellan 2021–2024 i takt med att den samhällsekonomiska intäkten ökar. Samtidigt kan vi konstatera att det fortfarande finns en hög grad av outnyttjad potential.

Här följer två exempel med antaganden som visar hur de samhällsekonomiska effekterna fortsätter att utvecklas om gruppen som studerar 2024 kommer i arbete på sikt.

EXEMPEL 1: Om vi gör ett antagande att hälften av de kvarvarande deltagare som försörjer sig på studiebidrag kommer generera samma samhällsekonomiska effekter som vår undersökta målgrupp, ökar den genomsnittliga samhällsekonomiska intäkten i fasta priser med 30 000 kr från 65 000 kr till cirka 95 000 kr efter tre år. Det motsvarar precis den samhällsekonomiska kostnaden. Därmed har nu de genomsnittliga intäkterna från deltagarna från folkhögskola ökat så pass mycket att de ligger i nivå med kostnaden för en studieplats.

EXEMPEL 2: Om vi i nästa steg utgår från att personer som väljer att vidareutbilda sig på högre nivå, även kommer att öka sin konkurrenskraft på arbetsmarknaden och få högre lön, kan vi i också anta att de kvalificerar sig till ett arbete som motsvarar den svenska medianlönen 2025. Då ökar den samhällsekonomiska intäkten med 55 000 kr per deltagare och landar på cirka 120 000 kr, vilket är 25 000 kr högre än den samhällsekonomiska kostnaden.

SAMHÄLLSEKONOMISK;	2021–2024	PROGNOS, EXEMPEL 1	PROGNOS, EXEMPEL 2
Intäkt	65 000 kr	95 000 kr	120 000 kr
Kostnad	95 000 kr	95 000 kr	95 000 kr
Lönsamhet	-30 000 kr	0 kr	25 000 kr

Tabell 5. Jämförelse utfall och prognos.

De två prognoserna bygger på att deltagarna på folkhögskola sannolikt kommer att fortsätta utvecklas efter att de avslutat sina studier på folkhögskola och att den samhällsekonomiska lönsamheten förbättras markant, samt att den samhällsekonomiska återbetalningstiden förkortas ytterligare.

Det här är folkhögskola: bildning, kultur och samhällsengagemang

Historia

Folkhögskolan är en inkluderande utbildningsform för bildning, kunskap, vidare studier, jobb, personlig utveckling och engagerat medborgarskap som har funnits i snart 160 år.

Redan 1868 startade två folkhögskolor i Skåne och en i Östergötland som en följd av de nya kommunlagarna (1862) och ständsriksdagens upphörande (1866) vilket gav välbärgade bönder en starkare ställning. Snabbt stod det klart att böndernas söner saknade viktiga kunskaper som folkskolan inte gett dem. Det handlade exempelvis om samhälls- och kommunkunskaper, förenings- teknik och mötesvana. Högre studier fanns vid den här tiden endast för en liten grupp blivande präster och ämbetsmän.

Sveriges folkhögskolor är rörelse- eller regiondrivna

Vi drivs av civilsamhället och regioner. Alla utan vinstintresse. Majoriteten av folkhögskolorna (110) har huvudmän från bland annat idrotts- och nykterhetsrörelsen, kyrkor, stiftelser, fackförbund eller ideella organisationer som exempelvis Röda Korset och Scouterna. 42 folkhögskolor drivs av regioner.

Sveriges folkhögskolor finns spridda över hela landet, från norr till söder, och har stor betydelse för den regionala och lokala utvecklingen både kulturellt och samhällsekonomiskt.

Vårt uppdrag

Folkhögskolan vänder sig till alla vuxna människor och är avgiftsfri. Vi har ett tydligt uppdrag av regeringen, och Folkbildningsrådet fördelar statsbidraget enligt följande fyra syften:

- att stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin,
- att bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald av människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen,
- att bidra till att utjämna utbildningsklyftor och
- att höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället, och bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

Folkhögskolan stärker demokratin

I *Folkhögskoleenkäten (2025)* uppgav nästan tre av fem deltagare att viljan att arbeta med samhällspolitisk påverkan hade ökat under deras studietid. Andelen var högst hos utrikesfödda deltagare mellan 25–44 år som studerade på allmän kurs.

Ett ökat intresse för att delta i samhällsdebatten och viljan att påverka sin egen situation, bekräftas även i Folkbildningsrådets rapport *Ett engagerande mikrokosmos (2021)*. Där konstateras det att folkhögskolans arbetsätt leder till en kombination av att deltagare känner sig bekräftade, att självförtroendet stärks och att förmågan att ta till sig samhällsorienterande kunskaper leder till ökat engagemang.

Folkhögskolans fria form är vår styrka

Folkhögskolans studerande benämns som deltagare. Det görs för att belysa hur samspelet i klassrummet har betydelse för lärandet. Varje deltagare är unik och kommer med erfarenheter och kunskaper som är värdefulla för alla – helt enligt folkbildningens huvudidé. Det är också ett skäl till att vi lägger stor vikt vid närvaro. Alla deltar frivilligt utifrån egna förutsättningar och förmågor, men med tydliga individuella mål.

Friheten att forma vår pedagogik, bidrar till att ge människor fler möjligheter att hitta rätt studiemodell utifrån egna önskemål och behov – oavsett om man saknar grundskole- eller gymnasiebehörighet, har funktionsnedsättningar eller drömmer om att klara antagningsproven till Musikhögskolan. Den fria formen bidrar till särskilt goda studieresultat.

Det innebär att det inte finns *en* folkhögskola, utan 152 folkhögskolor med egen pedagogik, inriktning och karaktär. Däremot delar vi samma idé om att skapa rätt förutsättningar för alla människor att växa, känna sig inkluderade, inhämta kunskap och bildning samt att påverka samhället de lever i.

”Demokratin måste i sina delar ständigt erövras och upprätthållas varje dag!”

Kurser

Folkhögskolan erbjuder en bredd av utbildningar, allmän kurs med studier på grundskole- och/eller gymnasialnivå, yrkesutbildningar, estetiska utbildningar och en rad olika profilkurser, samt korta kurser som genomförs på ett par dagar eller upp till två veckor.

Vi tar vårt uppdrag på allvar och är extremt snabbfotade. När pandemin slog till, fick vi ett snabbt uppdrag att bereda 1 000 halvårsplatser till ett äldreomsorgslyft och 2 000 platser till andra yrkesutbildningar. Det löste vi.

Flera av våra särskilda kurser tillför årligen kvalificerad kompetens till kultursektorn. Vi utbildar framtidens kultur-

och tillväxtskapare inom exempelvis konst, musik, teater eller journalistik. Det innebär att folkhögskolan ofta utgör platsen för lokala och regionala kulturupplevelser för alla att ta del av. Helt enligt vårt uppdrag.

Exempel på andra särskilda kurser, är yrkesutbildningar, såsom behandlingsassistenter och socialpedagoger. Därtill erbjuder vi särskilt utformade kurser för regionala behov, korta kurser, etableringskurser, studiemotiverande folkhögskolekurser (SMF) och kurser inom ramen för olika EFS-finansierade projekt.

Antal deltagare med funktionsnedsättning 2025:

- 45 procent på allmän kurs
- 18 procent på särskild kurs
- 5 procent på kort kurs

De två största grupperna inom allmän kurs och särskild kurs består av personer med psykisk funktionsnedsättning och personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

Deltagare med funktionsnedsättningar fullföljer sina studier i högre grad än övriga deltagare.

KÄLLA: FOLKBILDNINGSRÅDET

Antalet deltagare sjunker

Statistik från SCB över 2025 visar att antalet deltagare på folkhögskola fortsätter att minska för tredje året i rad. Det gäller för samtliga typer av kurser, även om allmän kurs och kort kurs har minskat mest.

Anledningen till att antalet deltagare sjunker, hänger ihop med att anslagen till folkhögskolorna har minskat. Förra året hade allmän och särskild kurs tre sökande per plats – och ännu fler på yrkesutbildningar. Detta har Folkbildningsrådet uppmärksammat i det budgetunderlag som levererats till regeringen för åren 2027–2029, där de också äskar medel för ytterli-

gare 5 000 årsstudieplatser. Regeringen har ännu inte återkommit i frågan.

Folkhögskola leder till högre studier och arbete

I Folkbildningsrådets promemoria *Vägen vidare – vad händer med deltagarna efter folkhögskolan?* (2025) framgår det att nästan hälften av dem som slutför allmän kurs på grundskolenivå är i vidare studier ett år senare. 58 procent är endera i vidare studier eller arbete efter ett år.

Jämförelse ANTAL DELTAGARE 2022 MED 2025

	2022	2025	Antal färre deltagare	Skillnad i procent
Allmän kurs	21 500	17 800	3 700	-17,2
Särskild kurs	42 000	36 500	5 500	-13,1
Korta kurser	39 100	32 600	6 500	-16,6

KÄLLA: SCB

Av de som slutför allmän kurs på gymnasienivå går 65 procent vidare till att antingen vara etablerade på arbetsmarknaden eller i studier efter ett år. Cirka en femtedel av det totala antalet går vidare till högstudier efter ett år. Nästan 30 procent av deltagarna som avslutar kursen är etablerade på arbetsmarknaden tre år senare.

Yrkesinriktade särskilda kurser leder i hög grad till etablering på arbetsmarknaden. Ett år efter avslutad kurs är 50 procent av deltagarna etablerade och efter tre år har andelen ökat till 58 procent.

I *Folkbildningsrådets samlade bedömning – Folkbildningens betydelse för samhället (2025)* anges att Under läsåret 2024/25 utfärdade folkhögskolorna 1 654 intyg om grundläggande behörighet för studier vid högskola, och 480 intyg om behörigheter för studier vid yrkeshögskolan. Jämfört med läsåret 2023/24 är det en ökning med 128 respektive 13 intyg.

Inför höstterminen 2025 sökte 6 461 tidigare folkhögskoledeltagare till högskolan, en ökning med tre procent jämfört med föregående år. Av de sökande antogs 3 762. Jämfört med 2024 är det en minskning av antalet antagna med ungefär 75 deltagare.

Sammanfattning

- Folkhögskolan är en viktig del av vuxenutbildningen i Sverige. Den ökar valfriheten och ger alla människor möjlighet att studera utifrån förmåga, behov och målsättning, samtidigt som de växer som individer och samhällsmedborgare.
- Sveriges folkhögskolor har förmåga att snabbt ställa om och möta arbetsmarknads- och utbildningspolitikens behov för kompetensförsörjning och ett hållbart arbetsliv.
- Folkhögskolans deltagare går i hög utsträckning vidare till högre studier och arbete.
- Folkhögskolans studieform är särskilt lämpad för människor med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och/eller andra funktionsnedsättningar.
- Folkhögskolan stärker tilliten, gemenskapen och samhället. Genom kunskap och bildning som främsta verktyg säkras den demokratiska idén och det svenska samhällets grundvalar.

Det här vill Sveriges folkhögskolor

Vi vill växa

Fler människor ska ges friheten att välja folkhögskolans idé och utbildningsform, oavsett om de studerar för behörighet till högre studier, kultur, yrkeskunskaper eller vill läsa en kort kurs för att stärka sig själv och samhället.

Vi vill att fler får möjlighet att tillsammans med andra förändra sitt liv och det samhälle de lever i – genom bildning, kultur och personlig utveckling.

Vi vill utvecklas och fortsätta garantera hög kvalitet

Folkhögskolorna ska ges ekonomiska förutsättningar för såväl nuvarande uppdrag som framtidens behov. Våra anslag har inte skrivits upp enligt pris- och lönerreglerande kostnader sedan 2014, vilket har lett till nedskärningar i kursutbudet, färre deltagare och eftersatt underhåll. Dessutom har inflation och lågkonjunktur kraftigt bidragit till att urholka den ersättning som vi får för tiden en deltagare studerar hos oss.

För att folkhögskolorna ska fortsätta att vara en viktig och relevant utbildningsform i svensk vuxenutbildning, måste vi ha ekonomiskt utrymme för utveckling och kvalitetshöjande åtgärder inom exempelvis innehåll, kursutbud och pedagogik, samtidigt som vi kan säkerställa ändamålsenliga lokaler för våra verksamheter gällande löpande underhåll, behov av ny teknik eller ombyggnationer.

Vi vill verka över hela landet

Det behövs en nationell samstämmighet gällande folkhögskolans betydelse och värde i hela landet. I dag får alla folkhögskolor ett likvärdigt statligt stöd för sina verksamheter, men det finns skillnader mellan regionerna.

Vi är ändå stolta över att flertalet regioner ser folkhögskolans värde, men vi oroar oss för att det finns andra regioner som halkar efter. Det ger skolor och deltagare olika ekonomiska förutsättningar som riskerar att utarma folkhögskolans möjligheter att verka i hela landet.

Ett sätt att fånga upp regioner som släpar efter, skulle exempelvis kunna vara att SKR utreder skillnaderna och ställer dem mot sitt ställningstagande om folkbildning (SKR2024/01004). Det skulle eventuellt kunna ligga till grund för en gemensam överenskommelse kring en mininivå av det regionala stödet som förhindrar att folkhögskolor i vissa regioner halkar efter eller slås ut.

Utgiven av Sveriges folkhögskolor

POST: Box 112 15, 100 61 Stockholm

BESÖK: Magnus Ladulåsgatan 63A, Stockholm

TEL: 08-17 03 80

www.sverigesfolkhogskolor.se

PROJEKTLEDARE: Annika Hiltunen

FOTO: Linnéa Tammerås

FORM: Ninni Oljemark

Stockholm, juni 2026